

jordbrukande klassen skall fortfarande för evärdeliga tider vidkännas detta onus, och då jag är öfvertygad derom, att hvar och en lätt inser detta orättvisa och obilliga förhållande, så anser jag vidare motiver härutinnan icke vara behöfliga. Jag vågar därför vördsamt föreslå,

det Riksdagen täcktes besluta, att väg- och brounderhållsskyldigheten, såväl vinter- som sommartiden skiljes från jordbruket och öfverflyttas på Staten, samt att nödiga anslagsmedel dertill beredas.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1867.

P. U. Ljuslin

från Wester-Norrlands län.

N:o 168.

Af Herr D. Olausson: Om ändring i 9 och 12 §§ af Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862, rörande kommunalstyrelse i stad.

Enligt 9 § af Förordningen om kommunalstyrelse i stad, daterad den 21 Mars 1862, skall i stad, der stadsfullmäktige finnas — d. v. s. åtminstone i hvarje stad, som räknar mer än 3,000 innevånare — val af stadsfullmäktige verkställas på allmän rådstuga; och enligt § 12 af samma förordning eger en hvar, som vid allmän rådstuga röstberättigad är, *en röst för hvarje*, enligt sist fastställda bevillningstaxeringslängden, honom efter artikeln 2 i Bevillningsstadgan påförd hel Riksdalers bevillning till Staten.

Följden af dessa föreskrifter har blifvit, att under den tid af något mer än fyra år, som förflutit sedan nyss omförmälda kommunalförordning började tillämpas, valen af ledamöter i den viktiga stadsfullmäktige-institutionen fallit i händerna på några få personer med ett större röstetal, förstärkta af ett eller annat bolag — ty äfven dessa äro, bolagsmännen må tillhöra kommunen eller icke, berättigade att vid nämnda val sin fulla rösträtt utöfva, så framt den- samma icke öfverstiger $\frac{1}{10}$ del af kommunens sammanräknade röstetal.

Detta förhållande har synnerligast bland de mindre röstegarne, i stället för det kommunala lif, som denna Förordning varit afsedd att framkalla, alstrat en sådan likgiltighet för stadsfullmäktige-valen, att ofta nog inom städer, som räkna 6 à 700 röstberättigade innevånare, endast ett fåtal af 15 à 20 personer vid dessa val skyndat till valurnan, för att deri nedlägga sina röster.

Det är med anledning häraf, som man börjat framkasta den frågan, huruvida penningen eller den högre bevillningen vore någon fullt tillförlitlig gradmätare af dess innehafvares insigter, goda vilja, redbarhet, oegennyttia och sparsamhetsanda med flera egenskaper, som karakterisera kommunalmanen. Ja man har till och med börjat draga i tvifvelsmål, huruvida förmögenheten alltid är representerad genom den gällande röstskalan, och om intecknade fastigheter och en skuldsatt ställning kunde gifva åt den högröstande samhällsmedlemmen något verkligt oberoende.

I förlägenhet om svaret och urståndsatt att på ett nöjaktigt sätt lösa dessa tvifvelsmål har man ock i flera städer — jag erinrar mig i detta fall Uddevalla, Örebro och Westerås, andra att förtiga — varit betänkt på medel att afhjelpa de olägenheter vid stadsfullmäktige-valen, som alstrats af den orimliga röstskalan. Stadsfullmäktige sjelfva hafva i dessa städer gjort försök att få en förändrad röstskala, byggd på personlighetsprincipen, genomförd. Men dessa försök hafva dock alla strandat emot byråkratiens och penningens, vare sig verkliga eller skenbara representanters förenade motstånd, de der alla vetat såsom stöd för sin vägran förebära, dels att billigheten fordrade det den högre beskattningen egde ett större inflytande på afgörandet af en kommuns angelägenheter, dels ock isynnerhet att de nu gällande kommunalförfattningarne, såsom liggande till grund för den nya Riksdags-ordningen, skulle genom införandet af det nya representationsskicket, blifvit upphöjda till rang, heder och värdighet af »grundlagar», de der icke kunde utan Riksdagens och Kongl. Maj:ts sammanstående beslut förändras, äfvensom att ett anfall på dessa kommunal-förordningar vore ett anfall på sjelfva vår Riksdags-ordning.

Det är med anledning af dessa sednare, vare sig verkliga eller skenbara skäl, som jag ansett mig böra till Riksdagen göra en vördsam framställning,

det måtte en förändring i nu gällande författningar i afseende på rösträtten i så måtto beslutas, att personlighetsprincipen och icke förmögenheten dervid göres gällande.

De anspråk, som grunda sig på större bidrag för kommunens gemensamma behof, äro icke af beskaffenhet att bestå inför en allvarligare granskning, då den lägre beskattningen ofta kännas mera tryckande för den mindre

bemedlade än det högre skattebeloppet för den lyckligare lottade samhällsmedlemmen.

Deremot är det en obestriddig sanning att hvarje förnuftig, fullmyndig och sjelfständig person har rätt att blifva representerad, samt att det sålunda är personer och icke riksdalar, stenhus eller boskap, som skola representeras. Denna sanning har ock vunnit ett vackert erkännande ej mindre i Riksdagsordningens 17 §, enligt hvilken vid så väl elektors- som riksdagsmannaval en röst tillkommer *hvarje* röstande, än ock i kommunal-författningens för landsting 3 § 4 mom., jemfördt med 9 §, enligt hvilken vid val af landstingsmän, der dessa *omedelbart* förrättas, *hvarje* valman eger en röst, hvilka val dock icke äro af mindre vigt och betydighet än de af stadsfullmäktige och andra kommunalmän.

Vid sådant förhållande synes det orimligt och ohållbart, att mellan dem, som ega rösträtt (vid val af stadsfullmäktige) och hos hvilka lagen alltså erkänner skicklighet att utöfva sin valpligt, göra skilnad i graden af denna skicklighet och tillerkänna den ena flera röster än den andra.

Samma förhållande, som här ofvan blifvit omförmäldt, förnämligast med afseende på rösträttens utöfvande vid val af stadsfullmäktige i de städer, der sådana finnas, eger äfven rum i afseende på rösträtten vid allmän rådstuga i de städer, der stadsfullmäktige icke finnas, äfvensom vid kommunalstämma på landet och vid kyrkostämma.

Jag får således föreslå,

att uti gällande förordningar om kommunalstyrelse på landet och i stad äfvensom om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd Riksdagen ville för sin del besluta den förändring, att vid utöfvande af rösträtt hvarje röstberättigad må tillkomma *lika* rösträtt; eller för den händelse att sådant steg *nu* icke anses kunna tagas *fullt ut*, en tregradig röstskala må införas, så att i stad röstberättigad tillkommer *en* röst för bevillning från och med *en* till och med 10 R:dr, *två* röster till och med 50 R:dr samt *tre* röster för bevillning utöfver 50 R:dr, äfvensom att för landet enahanda tregradiga röstskala måtte bestämmas i förhållande till den derstädes gällande fyrktalssättningen.

Stockholm den 29 Januari 1867.

D. Olausson.